Besluit
Verlenen ontheffing
Wet natuurbescherming

Datum
30 juni 2021

Zaaknummer
2020-011958

Onderwerp
Wet natuurbescherming - soortbescherming

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 17

Waterschap Vallei en Veluwe
T.a.v. de heer S. van der Meij
Steenbokstraat 10
7324 AX APELDOORN

Locatie
Apeldoorns Kanaal tussen keersluis het Bastion in Hattem en het Kloosterbos in Wapenveld

Gemeente
Hattem en Heerde

Activiteit
Verbetering van de IJsseldijk

Beste meneer Van der Meij,

Hierbij ontvangt u een definitief besluit over bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit
Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is een kaart van het projectgebied opgenomen en in bijlage 3 de locatie van de maatregelen. Neem alle bijlagen goed door.

Besluit
U ontvangt nu het definitieve besluit. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend, kunnen in beroep gaan tegen dit besluit.

1.1 Gecoördineerde procedure

Op verzoek van initiatiefnemer Waterschap Vallei en Veluwe coördineert Provincie Gelderland de projectprocedure voor Dijkverbetering IJsseldijk Apeldoorns Kanaal op basis van artikel 5.8 van de Waterwet.

De bedoeling van de voorgenoemde provinciale coördinatie is om de voorbereiding en bekendmaking van de voor de uitvoering van dit project benodigde besluiten, inclusief de gelegenheid tot het naar voren brengen van zienswijzen daarop, respectievelijk het indienen van beroep daartegen, op elkaar af te stemmen en gelijktijdig te doen plaatsvinden.

De besluiten die gecoördineerd worden voorbereid zijn:
1. Projectplan Waterwet Dijkverbetering IJsseldijk Apeldoorns Kanaal van Waterschap Vallei en Veluwe (inclusief aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordeling);
2. M.e.r.-beoordelingsbesluit Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland;

3. Vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (gebieden) van provincie Gelderland;
4. Ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (soorten) van de provincie Gelderland;
5. Omgevingsvergunning 'bouwen' en 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' van de gemeente Hattem;
6. Omgevingsvergunning bouwen van de gemeente Heerde.

Ter inzagelegging besluiten

De ontwerpbesluiten hebben van 4 januari 2021 tot en met 15 februari 2021 ter inzage gelegen. Er zijn 9 zienswijzen binnen deze periode van terinzagelegging naar voren gebracht. Op de kenbaar gemaakte zienswijzen is een reactie gegeven in de Nota van Beantwoording.
De ingediende zienswijzen hebben tot een aantal aanpassingen van het ontwerp-projectplan Waterwet en van de ontwerpbesluiten op grond van de Wet natuurbescherming geleid. De zienswijzen geven geen aanleiding om de overige ontwerpbesluiten te wijzigen.
Daarnaast is sprake van een aantal ambtshalve aanvullingen en verbeteringen in het projectplan Waterwet en in de omgevingsvergunning 'bouwen' en 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' van de gemeente Hattem.

De definitieve besluiten worden, na de goedkeuring van het Projectplan Waterwet de provincie Gelderland, gezamenlijk bekend gemaakt en voor de duur van zes weken ter inzage ingelegd.

Beroep

Tegen het goedkeuringsbesluit en de overige definitieve besluiten kunnen belanghebbenden gedurende een termijn van zes weken beroep instellen in eerste en enige aanleg bij de Raad van State.

Artikel 5.13, lid 2, Waterwet is ten aanzien van de beroepstermijn van toepassing. Dit houdt in dat beroep tegen dit besluit(en) kan worden ingesteld na het tijdstip van de gezamenlijke bekendmaking van het goedkeuringsbesluit en de overige besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van de dijkverbetering.

Het beroepschrift moet worden ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.
Het ondertekende beroepschrift dient in ieder geval te bevatten:

- de naam en het adres van de indiener(s);een omschrijving van het besluit(en), waartegen het beroep zich richt;
- een aanduiding van de redenen, op grond waarvan de indiener(s) zich niet met het bestreden besluit(en) kan (kunnen) verenigen;
- de dagtekening.

Behoudens per brief kunnen burgers ook via het digitale loket op de website van de Raad van State beroep indienen. Daarvoor moet men wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op https://digitaalloket.raadvanstate.nl voor de precieze voorwaarden.

Crisis- en herstelwet

Afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet is van toepassing op het besluit. Voor het instellen van beroep betekent dit:

- dat de beroepsgronden in het beroepschrift moeten worden opgenomen;
- het beroep niet-ontvankelijk wordt verklaard, indien binnen de beroepstermijn geen gronden zijn ingediend;
- dat beroepsgronden na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld.

Voorlopige voorziening

Het instellen van beroep schorst de werking van het besluit niet. Indien beroep is ingesteld, kan een verzoek worden gedaan tot schorsing van het besluit (of besluiten). Verzoeker dient in dat geval de aanwezigheid van een spoedeisend belang aan te tonen dat zich tegen onmiddellijke uitvoering van de noodzakelijke maatregelen in het kader van de dijkverbetering verzet.

Een dergelijk verzoek om een voorlopige voorziening moet worden ingediend bij de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Bij het verzoek moet een afschrift van het beroepschrift worden overgelegd.

Inwerkingtreding besluit

Dit besluit treedt na bekendmaking gelijktijdig in werking op hetzelfde tijdstip waarop alle gecoördineerd voorbereide besluiten die betrekking hebben op de dijkverbetering van kracht worden.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op gelderland.nl. U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Willeke den Hartog
Plv. teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03321689, 03387983, 03387988, 03388009, 03388020, 03388028, 03388039, 03388045, 03406021, 03415761, 03415930, 03415935, 03416056, 03417396, 03417579, 03418822, 03498938

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Kaart projectgebied
- Bijlage 3 – Mitigerende maatregelen

BIJLAGE 1 TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Waterschap Vallei en Veluwe, Steenbokstraat 10, 7324 AX Apeldoorn, hierna te noemen de aanvrager, van 4 september 2020 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:
- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling'* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen' en 'zienswijzen'*).

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 4 september 2020 ontvingen wij een aanvraag van Waterschap Vallei en Veluwe voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.10 lid 1a en 1b voor het doden en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de wezel, de hermelijn en de bunzing.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor de aangevraagde werkzaamheden niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt gebruik gemaakt van de gedragscode voor de waterschappen, goedgekeurd op 6 februari 2012 door de minister.

Op 21 en 26 oktober, 3, 18, 19, 20, 22 en 27 november en 16 december 2020 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per e-mail, in overleg en telefonisch op 20 en 26 oktober, 3, 19, 20 november en 8 december 2020 hebben verzocht.

Separaat is ook vergunning aangevraagd voor het gebiedendeel zoals neergelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming onder zaaknummer 2020-011945.

Voor de uitvoering van de activiteit worden ook bomen gekapt die vallen onder de beschermde houtopstanden op grond van hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Waterschap Vallei en Veluwe, Steenbokstraat 10, 7324 AX te Apeldoorn;

voor de soorten, verbodsbepalingen en wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Bunzing (*Mustela putorius*)	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A
Hermelijn (*Mustela erminea*)	Artikel 3.1 lid 2	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A
Wezel (*Mustela nivalis*)	Artikel 3.5 lid 2 Artikel 3.5 lid 4	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A

Belang:
A. Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor de verbetering van de IJsseldijk, tussen de keersluis het Bastion te Hattem in het noorden en het Kloosterbos, ter hoogte van de weg Zandbergen te Wapenveld in het zuiden zoals aangegeven op de figuren in bijlage 2.

2. De werkzaamheden moeten uiterlijk 31 december 2024 uitgevoerd zijn.

3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1.

4. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met de provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-011958.

5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.

8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-011958.

9. Minimaal vier weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-011958.

10. De voorgenomen werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige[1].

11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend, dient door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding te worden verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-011958. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.

12. De ontheffinghouder is er verantwoordelijk voor dat de ecologisch deskundige tijdens het aanbrengen van de mitigerende maatregelen en de ecologische begeleiding alle bevindingen bijhoudt in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd aanwezig zijn op de projectlocatie en dient door de ontheffinghouder op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.

13. Het logboek dient door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de ecologische begeleiding/werkzaamheden aan de provincie Gelderland te worden verstrekt via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2020-011958.

Soortspecifieke voorschriften

14. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd in tabel 2 en die zijn opgenomen in bijlage 3 van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.

15. De deskundige zoals genoemd in voorschrift 10 begeleidt in elk geval het leegvissen van de bermsloot, het aanbrengen van mitigerende maatregelen en het ongeschikt maken en houden van het werkterrein en de aangrenzende verstoringszone voor broedende vogels en mogelijk overige voorkomende soorten. Ook wordt planning en timing van de werkzaamheden

[1] De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:
- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

afgestemd op het zo weinig mogelijk verstoren van broedende vogels en overige soorten, onder begeleiding van de deskundige.

16. De bermsloot dient te worden leeggevist volgens de werkwijze van de soortenstandaard (2014, RVO) of het kennisdocument (2017, BIJ12) kleine modderkruiper, zodat doden en verwonden van eventueel aanwezige dieren voorkomen wordt.

17. Voor alle soortgroepen dient er voldoende en voldoende actueel onderzoek te zijn gedaan in het projectgebied. Het onderzoek uit 2016 dient in ieder geval op het gebied van planten geactualiseerd te worden door veldonderzoek te doen in de voor beschermde, mogelijk voorkomende planten geschikte periodes van het jaar.

18. Er wordt gewerkt van 7.00 uur tot 19.00 uur en in het actieve seizoen van vleermuizen wordt niet gewerkt met kunstlicht.

19. Het projectgebied wordt vrij van beschermde soorten gehouden. Voorafgaand aan het broedseizoen en de werkzaamheden wordt het werkgebied ongeschikt gemaakt en gehouden voor broedende vogels. Nabij terrein met veel ruigtes, struiken of bosjes wordt zoveel mogelijk buiten het broedseizoen gewerkt. Om verstoring te voorkomen wordt rekening gehouden met een verstoringsafstand van 20 meter tot broedgevallen bij opgaande begroeiing en 50 meter in open terrein.

20. Om het werkterrein ongeschikt te houden voor kleine marterachtigen moet alle begroeiing verwijderd worden en de vegetatie tot 10 cm hoog worden gemaaid en kort worden gehouden. Begroeiing of takkenhopen dienen buiten de werkstrook, maar in de directe nabijheid van het project te worden aangebracht, zodat dieren daarheen kunnen vluchten. Een week voordat de werkzaamheden op een deeltracé worden uitgevoerd dient het terrein zo kort mogelijk gemaaid te worden.

21. Onder begeleiding van een deskundige worden tijdens de werkzaamheden het werkterrein, de werkstrook en de depots ongeschikt gehouden voor de rugstreeppad of er worden barrières in de vorm van amfibieschermen aangebracht om te voorkomen dat de rugstreeppad op het tracé komt.

22. In een werkprotocol wordt aangegeven hoe voorkomen wordt dat de rugstreeppad op het werkterrein terechtkomt. Het werkprotocol wordt uiterlijk 4 weken voor de start van de werkzaamheden toegestuurd aan post@gelderland.nl onder vermelding van zaaknummer 2020-011958.

23. Verslagen van de actualisatie van een quickscan of nader onderzoek naar soorten dient na afronding zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 2 weken voor aanvang van de werkzaamheden te worden overlegd, via post@gelderland.nl onder vermelding van 2020-011958.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

De primaire waterkering van de IJssel voldoet niet meer aan de landelijk geldende veiligheidseisen en dient daarom te worden verbeterd. Onderhavig project gaat over het deel van de prioritaire waterkering van de IJssel dat samenvalt met de kade van het Apeldoorns Kanaal. Op het traject tussen de keersluis in Hattem in het noorden tot aan de weg Zandbergen in Wapenveld in het zuiden, wordt de primaire waterkering van de IJssel verbeterd aan de oostkant van het Apeldoorns

kanaal. Daarvoor wordt op delen van het traject een nieuwe damwand aan de kanaalzijde geslagen en een traditionele kruinverhoging met een extra laag asfalt of grond toegepast. Op andere delen van het traject wordt een aanleundijk tegen de huidige dijk aangelegd, aan de oostzijde, de uiterwaardenkant. In de figuren (zie figuur 1 en 2 in bijlage 2) zijn onderbroken stukken te zien. Ter hoogte van landgoed de Hezenberg werkt de natuurlijke hoogte als primaire waterkering. De beschoeiing in het 6de pand wordt hersteld en vervangen door een damwand over een lengte van 320 meter. De damwanden worden trillend aangebracht.

De volgende werkzaamheden worden uitgevoerd:
- Kap van bomen;
- Aan- en afvoer van materiaal via bestaande wegen;
- Graafwerkzaamheden;
- Trillen voor het aanbrengen van damwanden;
- Dempen van een bermsloot van 400 meter lengte;
- Aanbrengen en opbrengen van grond;
- Aanleg en gebruik van een werkstrook van 10 meter breed naast de nieuwe dijk;
- Mogelijk verlichten van werkterrein in de winterperiode;
- Aanleggen werkterrein en gronddepots, alle binnen de begrenzing van de nieuwe dijklichamen en de werkstrook;
- Asfalteren van de weg op delen van het traject om de vereiste kruinverhoging te bereiken;
- Verplaatsen van een geasfalteerd fietspad aan de noordzijde van het traject.

Werkwijze
Het projectgebied is 2,7 km lang. De huidige dijk grenst direct aan Natura 2000-gebied en GNN of GO en enkele bebouwde percelen en woningen, die zijn geëxclaveerd. Er wordt zo weinig mogelijk ruimte gebruikt voor het project. Op de plekken waar damwanden worden getrild blijft het projectgebied grotendeels beperkt tot de bestaande dijk en de ruimte die nodig is voor de werkstrook van 5 meter. Waar grondlichamen tegen de dijk worden aangebracht komt de teen van de aanleundijken 10 tot 12 meter verder richting de uiterwaarden te liggen dan de huidige teen van de dijk. In het noordelijkste segment wordt de dijk 20 meter naar het oosten verschoven. Daar komen nog werkstroken van 10 meter bij. Langs de huidige teen van de dijk staan rijen eiken en hier en daar grenzen bosjes aan de bestaande dijk. Voor de werkzaamheden moeten 2 kleine bosgedeelten wijken. Ook de bomen aan de teen van de huidige dijk worden verwijderd. Bij de aanleg van de werkstroken wordt begroeiing verwijderd, maar er wordenverder geen bomen voor gekapt, daar wordt omheen gewerkt.

Kap houtopstanden
Langs de teen van de dijk staan rijen eiken. Deze zullen worden gekapt. Er worden geen nieuwe bomen geplant op dezelfde locatie. Voor een deel gaat het om bomen in Natura 2000-gebied en in GNN. De bomen zullen worden herplant op een andere locatie.

Planning
Verwacht wordt dat de werkzaamheden starten in oktober 2021 en eindigen eind maart 2023. De uitvoeringsperiode is gepland voor 1,5 jaar.

Onderzoek
In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek
Er is in 2016 een quickscan uitgevoerd, waar geen aparte rapportage van is. Ook zijn nog enkele overige losse veldbezoeken gebracht en een bezoek in 2018 naar het leefgebied van de kwartelkoning. In een natuurtoets is alle informatie samengebracht. Voor een aantal rijen bomen en gebouwen is nader onderzoek uitgevoerd en het nader onderzoek wordt besproken na de natuurtoets.

Natuurtoets
De wijze van onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in hoofdstuk 4 op pagina 34 van het bij de aanvraag gevoegde "RAPPORT Natuurtoets dijkversterking Apeldoorns Kanaal inclusief passende beoordeling", E. Dorsman, 5 september 2019, Royal Haskoning DHV, in het vervolg Natuurtoets genoemd. Er is bureauonderzoek gedaan waarbij gebruik is gemaakt van de ndff en van bestaande kennis.

Er zijn enkele veldbezoeken uitgevoerd, de informatie is direct verwerkt in de natuurtoets en de methode is als volgt beschreven:
- 27 mei 2016 veldbezoek aan het zoekgebied voor verschillende alternatieven, waarbij een habitatgeschiktheidsanalyse is gedaan voor beschermde soorten die volgens de bureaustudie mogelijk voorkomen. Daarbij is naar alle soortgroepen gekeken (geen aparte rapportage);
- In 2018 is een veldbezoek gebracht aan leefgebied van de kwartelkoning ten behoeve van de vergunning Wnb;
- 6 mei 2019 is een veldonderzoek uitgevoerd specifiek naar de mogelijke aanwezigheid van een dassenburcht en jaarrond beschermde nesten (geen aparte rapportage);
- Wat al bekend was van een lopende veldinventarisatie naar verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen (nader onderzoek) is in de natuurtoets meegenomen.

Nader onderzoek
De methode van veldinventarisatie van vleermuizen is beschreven op pagina 9, 10 en 11 van het "ONDERZOEK VLEERMUIZEN, STEENMARTER, HUISMUS EN GIERZWALUW Apeldoorns Kanaal", Drs. J.B. M. Thissen, 18 december 2019, bureau Van Bommel Faunawerk. Het nader onderzoek bij de woningen die gesloopt worden naar vogels, vleermuizen en steenmarter, heeft plaatsgevonden in 2019 op basis van het Vleermuisprotocol 2017 en de kennisdocumenten van BIJ12. Voor een aantal bomenrijen die gekapt worden zijn 2 veldbezoeken gebracht om eventuele vliegroutes vast te stellen.

Naar de kleine marterachtigen is geen veldonderzoek uitgevoerd, in dit geval is met de provincie overeengekomen dat ervan wordt uitgegaan dat het projectgebied deel uitmaakt van geschikt leefgebied voor de hermelijn, de wezel en de bunzing.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden
Tijdens de onderzoeken zijn aangetroffen:
- Bever. In de Wiessenbersche Kolk ten noorden van het plangebied leeft één paar bevers (gebiedskennis van het waterschap). Verder zijn er een aantal waarnemingen van bevers in 2007, 2016 in het noorden en direct ten zuidoosten van het plangebied.
- Boommarter (ndff 2015) in het bos van landgoed de Hezenberg. Buiten de invloedszone van de werken aan de primaire waterkering;
- Das (uit 2013 ndff 2 waarnemingen nabij Kloosterbos en omgeving Hezenbergersluis);
- Eekhoorn, waarnemingen ut 2011 en 2015 in het bos ter hoogte van de Hezenberg;
- Bunzing, hermelijn en wezel. In de Hoenwaard en aan de westzijde van het Apeldoorns Kanaal zijn enkele waarnemingen van de bunzing en de wezel gedaan in de afgelopen 10 jaar (ndff). Hermelijn is niet waargenomen maar kan niet uitgesloten worden;
- 7 nesten van de huismus, 1 op een woonhuis, 6 bij het woongedeelte van een paardenhouderij;
- 2 zomerverblijfplaatsen (Kanaaldijk 89) 1 paarverblijfplaats (Kanaaldijk 7) van de gewone dwergvleermuis;
- Vlieg/foerageerroute van de watervleermuis laag (in de lengte) over het Apeldoorns kanaal;
- Waarnemingen van rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis. Van deze vleermuizen gebruiken de rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis de te vellen bomenrijen als foerageerplek, maar niet als wezenlijke vliegroute. De activiteit was

hier niet geconcentreerd kort na zonsondergang of kort voor zonsopgang. De vleermuizen gingen heen en weer langs de bomenrijen of bleven hangen op één plek. Er was geen specifieke vliegrichting naar het noorden of naar het zuiden;
- Incidenteel baltsroep van de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis;
- Rivierprik en mogelijk rivierdonderpad, kleine modderkruiper, kamsalamander (historisch geschikt leefgebied);
- Buiten het plangebied, maar in de omgeving komt de rugstreeppad voor.

Niet aangetroffen zijn:
- Nesten van gierzwaluw;
- Burchten van bevers of wilgenstruwelen die geschikt leefgebied kunnen vormen;
- Bewoonde burchten van de das binnen 30 meter van de weg in het bosje bij de Belt en bij de Hezenberg. (Uit 2013 ndff 2 waarnemingen nabij Kloosterbos en omgeving Hezenbergersluis);
- Eekhoornnesten binnen 30 meter van de weg (ndff 2011 en 2015 in het bos ter hoogte van de Hezenberg);
- Verblijfplaatsen van de rosse vleermuis in de jonge eiken (noordpunt bomenrij 3) waar de baltsroep werd gehoord;
- Verblijfplaatsen van de steenmarter;
- Overige vogels, reptielen, amfibieën, overige zoogdieren, beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelden.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden
Door de werkzaamheden worden:
- Vaste rustplaatsen en mogelijk voortplantingsplaatsen van de wezel, de hermelijn en de bunzing verdwijnen door verlies van een deel van (mogelijk) leefgebied namelijk de stroken waar de nieuwe dijk breder wordt dan de huidige dijk en door verstoring tijdens de uitvoering van de dijkverbetering (p36 Natuurtoets).

Volgens de aanvrager is de verstoring voor kleine marterachtigen vooral tijdelijk, na afloop zullen de nieuwe dijktaluds de functie van het oude dijktalud kunnen overnemen en zullen er ongeveer evenveel kleine marterachtigen kunnen leven. Ook de voedselsituatie zal ongeveer vergelijkbaar zijn met de uitgangssituatie. Het grootste deel van de bosjes en het kleinschalige landschap blijft behouden. Er gaan alleen enkele rijen bomen en 2 bosjes van 0,3 ha en van 0,1 ha verloren. Gezien de territoriumgrootte (hermelijn 2 tot enkele tientallen ha, wezel 1 tot 10 ha, bunzing 10 tot enkele duizenden ha) zal van geen van de soorten een volledig territorium verdwijnen door het project. Door de verbreding van de dijk komt 1,64 ha onder de nieuwe grondlichamen terecht en 1,07 ha wordt tijdelijk werkstrook Er gaat wel blijvend enige potentie voor de kleine marterachtigen verloren, doordat binnen het ruimtebeslag van de nieuwe dijk variatie verloren gaat en er een eenvormiger en kaler dijktalud voor terugkomt. Er blijft voldoende vergelijkbaar habitat over voor de kleine marterachtigen om naar uit te kunnen wijken gedurende het project.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen
Er zal zo weinig mogelijk in de buurt van bosschages gewerkt worden tijdens het broedseizoen. Tijdens werkzaamheden in het voorjaar zullen alle plassen die in het plangebied ontstaan meteen worden geleegd door het graven van geultjes, om te voorkomen dat de rugstreeppad zich op het werkterrein komt. Gronddepots worden zodanig afgewerkt dat oeverzwaluwen er niet gaan broeden.

In de aanvraag beschreven gedragscode
Uit de aanvraag blijkt dat gebruik gemaakt wordt van de gedragscode van het waterschap voor bestendig beheer en onderhoud, goedgekeurd door de minister op 6 februari 2012.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet voldoende in deze aanvraag zijn opgenomen en de gedragscode onvoldoende van toepassing is op dijkverbeteringswerken, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen
Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de bunzing, hermelijn en wezel te beperken worden maatregelen voorgesteld. De mitigerende maatregelen van de aanvrager zijn beschreven in hoofdstuk 5 op pagina 9 en 10 van het bij de aanvraag gevoegde "RAPPORT Activiteitenplan kleine marterachtigen Dijkversterking Apeldoorns Kanaal", E. Dorsman, 9 juli 2020, bureau Royal HaskoningDHV, in het vervolg Activiteitenplan.
De maatregelen die de aanvrager dient uit te voeren zijn uitgewerkt in tabel 2 onder het kopje *Beoordeling* in deze ontheffing. In bijlage 3 van deze ontheffing zijn de te realiseren voorzieningen voor de kleine marterachtigen opgenomen.

Beoordeling

Beoordeling ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen
Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld en wij oordelen dat het onderzoek onvoldoende is uitgevoerd en/of niet compleet is. Er is na het inwerkingtreden van de Wnb geen veldonderzoek naar planten gedaan, er is geen veldonderzoek gedaan naar mogelijk voorkomen van soorten in de bermsloot. Alleen de te kappen bomenrijen aan de teen van de dijk zijn onderzocht op mogelijke verblijfplaatsen van beschermde soorten. Er is geen duidelijkheid of er onderzoek is gedaan naar beschermde soorten in de overige bosjes die worden gekapt (in totaal 0,3 of 0,4 ha). Er is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van dassenburchten en er is beschreven dat er geen bewoonde dassenburchten binnen 30 meter van de weg op de dijk zijn. Maar er wordt niet beschreven waar wél dassenburchten zijn en ook over wissels wordt niets gezegd. Het is niet duidelijk of er leefgebied van de boommarter verloren gaat. Er is langs het dijktraject een onderzoek gedaan naar jaarrond beschermde nesten, maar daar is geen informatie over opgenomen in de natuurtoets.

Voor de kleine marterachtigen is aangenomen dat het projectgebied geschikt leefgebied is, dat iets afneemt in geschiktheid door het project. Van de totale oppervlakte van 1,64 ha aan gras, asfalt, rijen eikenbomen en bosjes die onder de nieuwe aanleundijken verdwijnen, zal na afloop dezelfde oppervlakte weer aanwezig zijn, minder rijen bomen, minder begroeiing en meer dijktalud. In de werkstrook van in totaal 1,07 ha, zal na verloop van tijd weer een vergelijkbare begroeiing ontstaan als in de huidige situatie.

Als gevolg van de uitvoering van de dijkverbetering gaat een klein deel van het geschikte leefgebied van bunzing, hermelijn en wezel blijvend verloren door achteruitgang in kwaliteit. In de omgeving blijft voldoende leefgebied beschikbaar. Er worden enkele maatregelen genomen om de geschiktheid van de nieuwe dijk als leefgebied voor kleine marterachtigen te bevorderen.
Om de achteruitgang in geschikt leefgebied te herstellen worden na afloop 75 meter heg en 4 takkenrillen aangebracht in het plangebied.

Er wordt doorgewerkt in de kwetsbare periode van de kleine marterachtigen. Het werkgebied zal ongeschikt worden gemaakt door het verwijderen van dekking in de vorm van takkenhopen en vegetatie en door te maaien. Verder zal er één kant op worden gewerkt zodat dieren kunnen vluchten. Er zijn enkele aanscherpingen nodig om doden en verwonden te voorkomen en daarvoor is een extra voorschrift opgenomen.

Naar aanleiding van bovenstaande zijn alle uit te voeren mitigerende maatregelen in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 2 Overzicht van de mitigerende maatregelen.

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Vermijden gevoelige periodes	Tijdelijke mitigatie	Ongeschikt maken of verjagen ruim vóór de ingreep	Permanente mitigatie
Wezel, hermelijn en bunzing	Werken, bij voorkeur in de periode 1 september - 15 maart. Niet werken in de kraamperiode van 15 maart tot 1 september. Als dit niet mogelijk is ongeschikt maken en houden van het werkterrein.		Ongeschikt maken voorafgaand aan de kraamperiode en de werkzaamheden, door dekking in de vorm van vegetatie te verwijderen door maaien en takkenhopen en dergelijke te verwijderen. Tijdens de werkzaamheden moet één kant op gewerkt worden, zodat eventueel aanwezige dieren kunnen vluchten. 1 week voor de werkzaamheden extra kort maaien en aansluitend aan het werkterrein verwijderde vegetatie neerleggen zodat dieren daarheen kunnen vluchten.	Aanplant en onderhoud van een gemengde haag/singel van 75 meter lengte en 2 m breed met inheemse soorten zoals meidoorn, kornoelje, sleedoorn, hazelaar, wilde roos etc. langs het noordelijk tracé nabij de Hezenbergersluis, binnen beschermingszone B van de dijk waar beplanting mogelijk is. 4 takkenrillen van 1m hoog, 1m breed en 3m lang; 2 in het midden van het tracé bij het bosje de Belt, 2 in het zuiden van het tracé bij het Kloosterbos, ten zuiden van huisnummer 82.

Andere bevredigende oplossing
Andere bevredigende oplossingen van de projectwerkzaamheden zijn beschreven in hoofdstuk 6 op pagina 11 van het bij de aanvraag gevoegde Activiteitenplan. Voor de versterking van de IJsseldijk langs het Apeldoorns Kanaal zijn in een eerder stadium verschillende alternatieven onderzocht. De keus is onder andere gebaseerd op technische mogelijkheden, bestaande belangen en milieueffecten, waaronder natuurwaarden. Bij het ontwerp zijn effecten op de omgeving zoveel mogelijk beperkt. Zo is het ruimtebeslag van het ontwerp en het werkgebied beperkt tot een minimum. Het is niet mogelijk een uitvoering te bedenken zonder effecten op potentieel leefgebied van kleine marterachtigen.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen
Er was eerder sprake van een aantal maatwerkgebieden, die niet in de aanvraag genoemd worden
Er is gekozen voor een gedeeltelijke invulling met damwanden, waardoor minder ruimtebeslag nodig is, dan bij het overal aanbrengen van een grondlichaam tegen de dijk aan.
Bij elk ander ontwerp zou er vergelijkbaar of meer effect zijn op (potentieel) leefgebied van kleine marterachtigen.

Belang
Op pagina 11 van het bij de aanvraag gevoegde Activiteitenplan is beschreven welke wettelijke belangen op de projectwerkzaamheden van toepassing zijn.

Beoordeling van belangen
Het project dient het wettelijke belang van volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang. Het doel van het project is overstromingsrisico te verminderen. De IJsseldijk langs het Apeldoorns Kanaal is een primaire waterkering. Het versterken van de dijk is nodig om aan de veiligheidsnormen te voldoen en om het achterliggende gebied te beschermen tegen overstroming.

Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang. Het betreft het belang dat is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding
In hoofdstuk 6 op pagina 11 en 12 van het bij de aanvraag gevoegde Activiteitenplan is beschreven in hoeverre de gunstige staat van instandhouding van de bunzing, de wezel en de hermelijn in het geding is door de geplande projectwerkzaamheden.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten
Bunzing
Hoewel er maar weinig bekend is over de populatieomvang van de bunzing, kan aan de hand van de bekende verspreidingsgegevens worden aangenomen dat het aandeel van Gelderland evenredig is aan de landelijke staat van instandhouding. (Schatting Nederland 1994 tussen 36.000 en 126.000 individuen). De trend is gelijk aan de landelijke trend (verslechterend).

Hermelijn
Er is weinig bekend over de staat van instandhouding van de hermelijn, maar uit incidentele waarnemingen is echter wel duidelijk dat de hermelijn in Gelderland een schaars voorkomende soort is, De populatieomvang wordt als ongunstig – slecht beoordeeld. De bekende verspreiding van Gelderland beperkt zich grotendeels tot het rivierengebied en dan met name de IJssel. Naar verwachting is de provinciale trend gelijk aan de landelijke trend (verslechterend).

Wezel
De omvang van de wezelpopulatie is onbekend. Het aandeel van Gelderland aan de staat van instandhouding is waarschijnlijk evenredig aan de landelijke gunstige staat van instandhouding. De populatie wezel gaat zowel landelijk als in Gelderland sterk achteruit

Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag en met enkele aanvullingen, leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de bunzing, hermelijn en wezel. Wij kunnen hiermee instemmen.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soorten en verboden wordt de ontheffing verleend. Dit wijkt niet af van de aangevraagde verboden.

Zienswijzen
Er zijn door 9 partijen zienswijzen ingediend. Een groot deel van de zienswijzen heeft betrekking op het Ontwerp Projectplan Waterwet. Alle zienswijzen zijn behandeld in een Nota van Beantwoording. Alleen aspecten van zienswijzen die betrekking hebben op de Wet natuurbescherming en die geleid hebben tot aanpassing van de onderhavige ontwerpontheffing Wet natuurbescherming komen hieronder aan bod. De nummering van de zienswijzen correspondeert met de nummering in de Nota van Beantwoording.

Zienswijze 6.1

Samenvatting zienswijze
Indiener verzoekt om aanpassing van pagina 7, waarin in de tekst de werkstroken staan beschreven als 5 meter breed, terwijl in werkelijkheid en ook correct op kaart aangegeven vlak aangelegde werkstroken nodig zijn van in principe 10 meter breed, gerekend vanaf de teen van de toekomstige dijk. Lokaal kan van de standaardbreedte van 10 meter worden afgeweken, bijvoorbeeld bij woningen en tuinen. Daar wordt een minimum werkstrook van 5 meter aangehouden.

Reactie zienswijze
De kaarten geven de correcte breedte weer. De oppervlakte die tijdelijk (1,07ha) en permanent (1,64ha) verdwijnt blijft gelijk ten opzichte van het ontwerpbesluit. De tekstuele aanpassing van de breedte van de werkstrook is aangebracht in de vergunning.

Zienswijze 6.3
Samenvatting zienswijze
Op de kaartuitsnede van deeltraject 3 van Bijlage 2 is de locatie van de damwand niet juist weergegeven. Deze damwand dient door te lopen tot aan De Belt. De juiste kaart is bijgevoegd bij de zienswijze.

Reactie zienswijze
De kaart uit het ontwerpbesluit is vervangen door de kaart met de correcte weergave van de damwand.

Zienswijze 6.6
Samenvatting zienswijze
Indiener vraagt om aanpassing van de kaarten bij het ontwerpbesluit, waar in de legenda van de kaartuitsnedes onder meer de aanduiding 'VKA' (voorkeursalternatief) voorkomt. In de optiek van de indiener werkt het in dit stadium van de procedure niet verhelderend wanneer dat begrip op het kaartmateriaal staat en dit zou tot misverstanden kunnen leiden. Indiener stuurt dezelfde kaarten, zonder vermelding van 'VKA' in de legenda mee met de zienswijze.

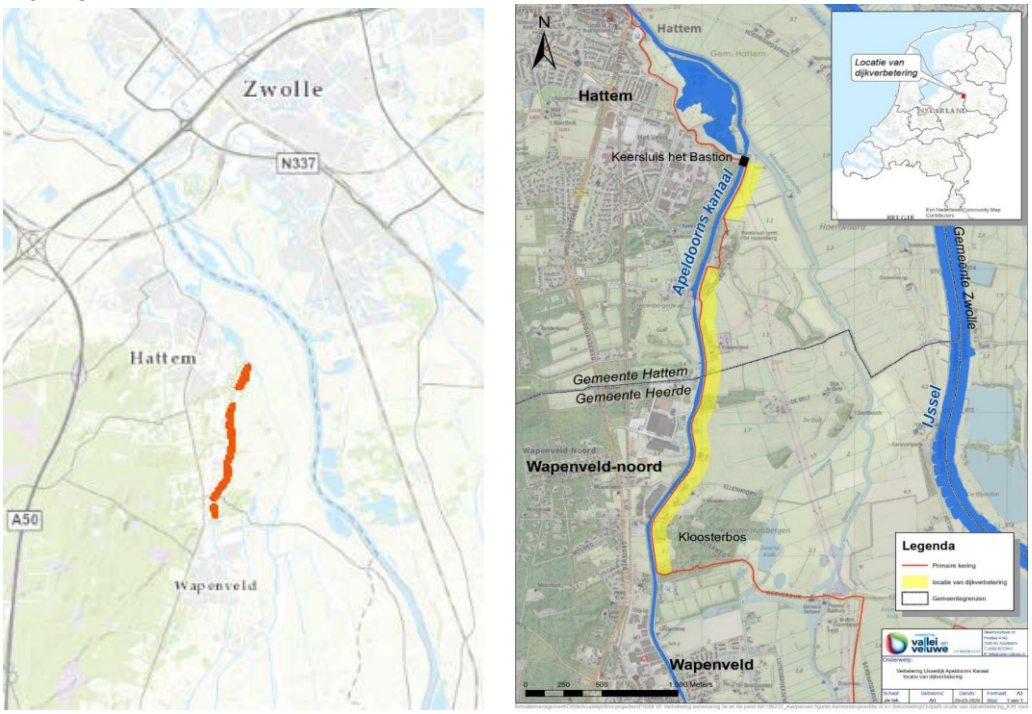
Reactie zienswijze
Als het niet om het VKA gaat dat in uitvoering staat, is het beter dit niet op het kaartmateriaal te vermelden. De kaarten zijn ten opzichte van het ontwerpbesluit, in onderhavig besluit vervangen door kaarten zonder vermelding 'VKA'. Overigens zijn in deze kaarten in deeltraject 3 de damwanden correct weerggeven.

Conclusie
Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

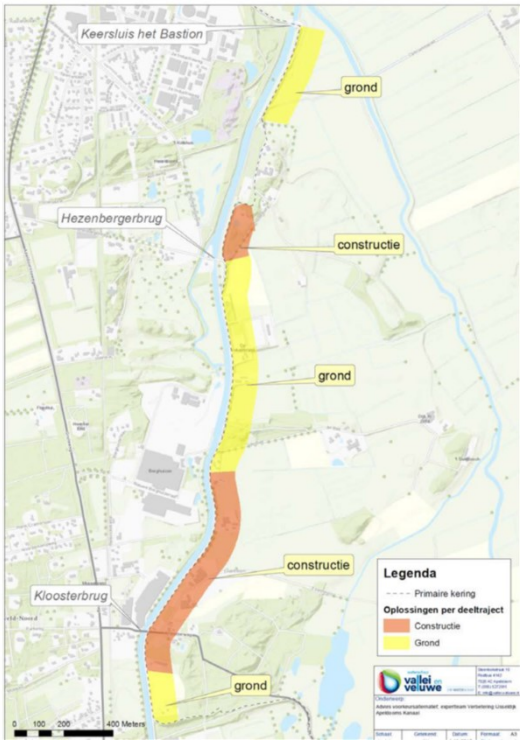
OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BIJLAGE 2

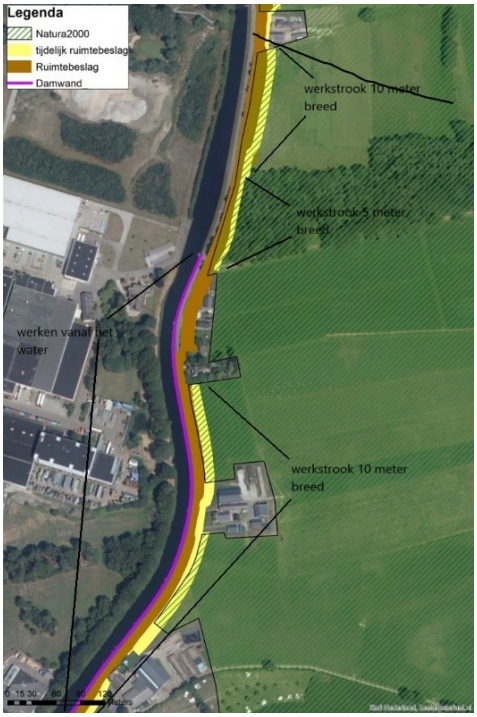

Figuur 1. en 2. Topografische ligging van de dijkverbetering

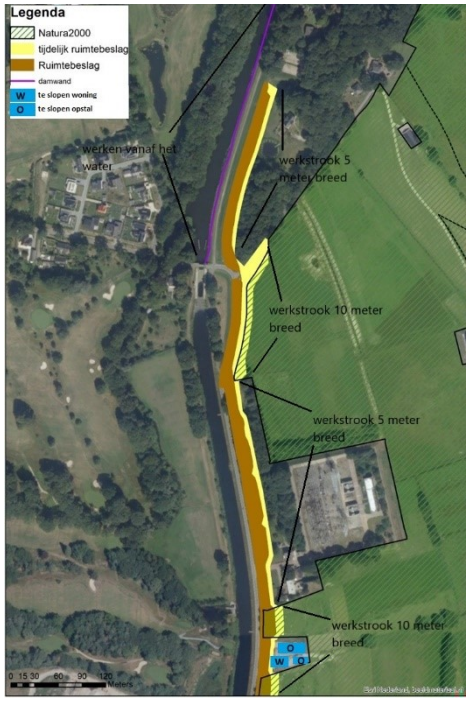

Figuur 3. Wijze van dijkverbetering: “grond” geeft aan waar een grondlichaam wordt gelegd, “constructie” geeft aan waar een traditionele kruinverhoging en aanleg van nieuwe damwanden plaatsvindt. In het deel ten noorden van de Hezenbergerbrug waar niets is aangegeven wordt de verouderde beschoeiing vervangen door een damwand.

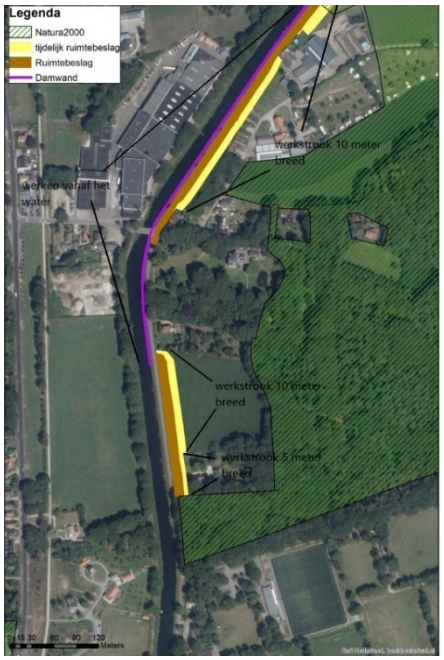
In figuur 4.is e.e.a. in meer detail weergegeven

Deeltraject 1 en 3 Paars is damwand

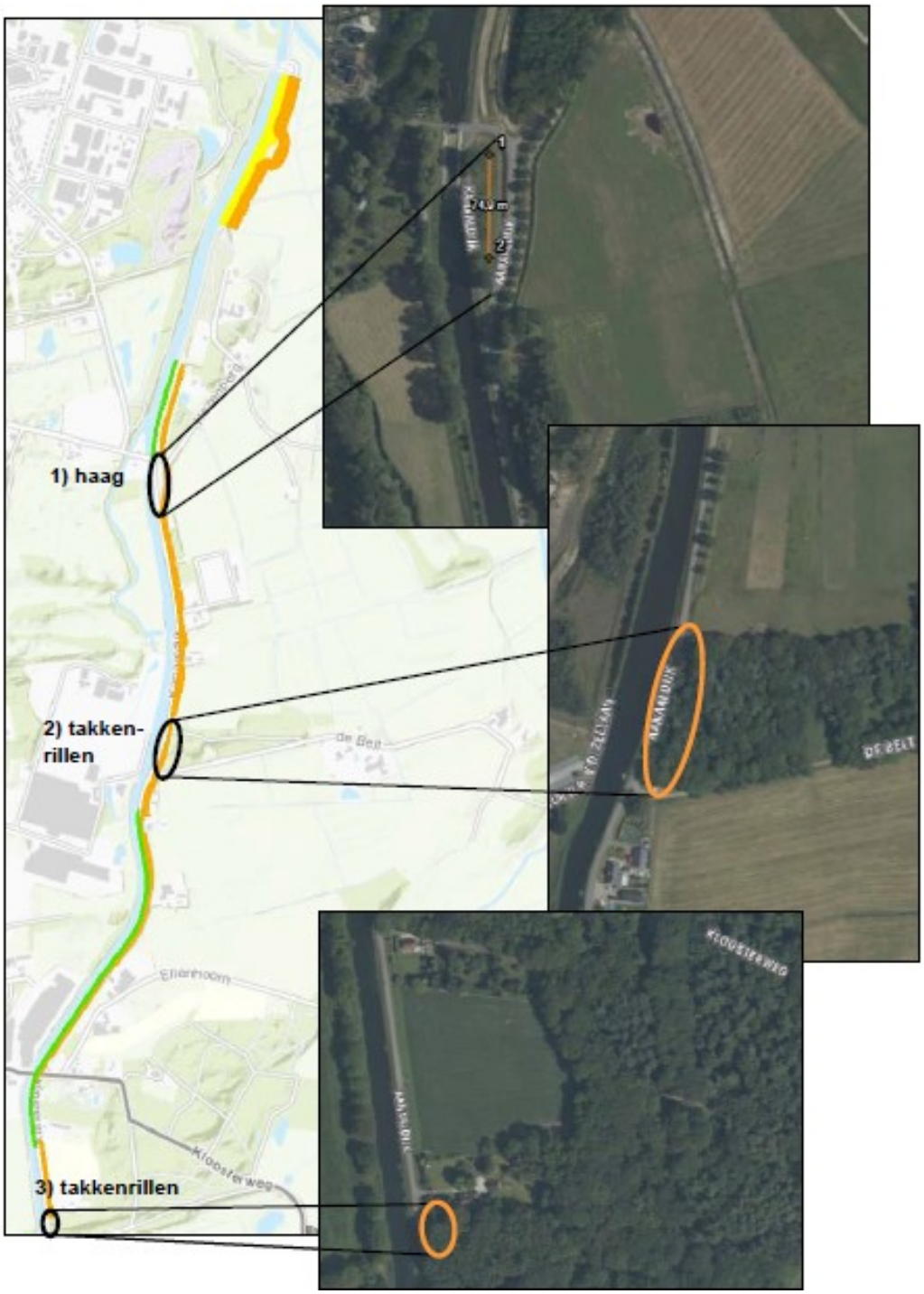

Deeltraject 2 en 4. Paars is damwand

Figuur 4. Het project in vier deeltrajecten

BIJLAGE 3 Maatregelen om het leefgebied van de kleine marterachtigen te herstellen

Figuur 5. Overzicht maatregelen